

ارزیابی اضطراب کرونا در دانشجویان دختر: نقش پیش‌بین ادراک شایستگی و روابط بین

فردی در دوران همه‌گیری کرونا

روژینا احمدپور^۱، الهه باقری^۲، دکتر مسعود نجاری^۳

۱. دانشجوی دکتری برنامه‌ریزی درسی، گروه علوم تربیتی، واحد تهران، دانشگاه آزاد اسلامی، علوم تحقیقات، تهران، ایران
۲. دانشجوی کارشناسی ارشد برنامه‌ریزی درسی واحد علوم و تحقیقات، معاون آموزش و پرورش منطقه ۹، تهران، ایران (نویسنده مسئول).

۳. دکتری روانشناسی، گروه علوم تربیتی، مرکز بوکان، دانشگاه جامع علمی کاربردی، بوکان، ایران

فصلنامه راهبردهای نو در روان‌شناسی و علوم تربیتی، دوره چهارم، شماره سیزدهم، بهار ۱۴۰۱، صفحات ۱۸-۱۱

چکیده

هدف پژوهش حاضر پیش‌بینی اضطراب کرونا بر اساس ادراک شایستگی و روابط بین فردی بود. روش پژوهش توصیفی از نوع همبستگی بود. جامعه آماری پژوهش شامل تمامی دانشجویان دختر دانشگاه آزاد اسلامی واحد علوم و تحقیقات تهران در سال تحصیلی ۱۴۰۰-۱۳۹۹ بود که از طریق روش نمونه‌گیری در دسترس تعداد ۱۰۰ نفر به‌عنوان نمونه مورد ارزیابی قرار گرفتند و پرسشنامه‌ها به‌صورت آنلاین از طریق شبکه‌های اجتماعی (واتساپ و تلگرام) توزیع شد. برای سنجش متغیرهای مورد مطالعه از پرسشنامه‌های اضطراب کرونا علی پور و همکاران (۱۳۹۸)، ادراک شایستگی هارتر (۱۹۸۲) و روابط بین فردی بارخام II-32 (۱۹۹۶) استفاده شد. برای تجزیه و تحلیل داده‌ها، شاخص‌های آمار توصیفی شامل میانگین و انحراف معیار به کار رفت و پس از اطمینان از نرمال بودن داده‌ها از روش‌های آمار استنباطی از نوع همبستگی پیرسون و تحلیل رگرسیون با استفاده از نرم‌افزار SPSS نسخه ۲۳ استفاده شد و سطح معناداری آزمون‌ها ۰/۰۵ در نظر گرفته شد. نتایج همبستگی پیرسون نشان داد که بین متغیرهای پژوهش رابطه معنادار وجود دارد. همچنین نتایج تحلیل رگرسیون گام‌به‌گام نشان داد که ۳۱ درصد از واریانس اضطراب کرونا توسط ادراک شایستگی و روابط بین فردی تبیین می‌شود. این نتایج حاوی تلویدات کاربردی مهمی می‌باشد. پیشنهاد می‌شود از طریق برگزاری کارگاه‌هایی به‌صورت مجازی در زمینه متغیرهای پژوهش در دوران همه‌گیری کرونا به مشکلات بین فردی و ادراک شایستگی دانشجویان بیشتر توجه شود.

واژه‌های کلیدی: کرونا و ویروس، ادراک شایستگی، روابط بین فردی، دانشجویان.

مقدمه

زندگی تحصیلی از مهم ترین دوره های زندگی فرد است که بر تربیت و یادگیری ثمربخش و موفقیت آمیز اثر می گذارد. در زندگی روزانه تحصیلی، دانش آموزان با انواع کشاکش ها، موانع و فشارهای خاص این دوره از جمله نمرات ضعیف، سطوح استرس، تهدید اعتماد به خود در نتیجه عملکرد، کاهش انگیزش و غیره مواجه می شوند (یو، دانگ و لیم، ۲۰۱۶). این مواجهه با مشکلات روان شناختی (اضطراب، استرس، افسردگی و ...) در دوره شیوع کرونا ویروس می تواند پیامدهای منفی به دنبال داشته باشد. شیوع بیماری کرونا^۱ ویروس از دسامبر سال ۲۰۱۹ در یوهان چین شروع شد و بسیاری از مناطق از جمله آفریقا، قاره امریکا، مدیترانه شرقی، اروپا، آسیای جنوب شرقی و اقیانوس آرام عربی را در بر گرفت. در ایران نیز کرونا شیوع فراوانی دارد و سلامت جسمی و روانی افراد را به خطر می اندازد (عزیزی و بشرپور، ۱۳۹۹). بدون شک این اوقات استرس زاست به ویژه از آنجایی که عامل استرس را جدید است و هیچ گونه هشدار برای آمادگی و سازگاری از قبل وجود نداشته است. همچنین درمان و واکسیناسیون هنوز در دسترس نیست و پیامدهای طولانی مدت این ویروس بر سلامتی و جامعه آشکار نیست و مشخص نیست که بیماری همه گیر چه تأثیری در سبک زندگی و آینده خواهد گذاشت و چه موقع می توانیم زندگی عادی خود را از سر بگیریم. این عدم قطعیت فراگیر برنامه ریزی برای آینده را دشوار می کند و بنابراین استرس روانی اجتماعی دیگری ایجاد می کند. افق زندگی روزمره ما، توانایی ما در سفر و تعامل آزادانه به طور ناگهانی محدود شده است، اضطراب و ناراحتی پاسخ های عادی به چنین شرایطی است. افزایش و گسترش اضطراب در پی شیوع این ویروس یکی از عواملی است که سلامت روان افراد جامعه را تهدید می کند. سازمان بهداشت جهانی اعلام کرده است که گسترش سریع این بیماری عفونی غیرقابل پیش بینی باعث افزایش اضطراب و پریشانی شده است و افزایش اضطراب را پاسخ روان شناختی طبیعی به وضعیت به طور تصادفی در حال تغییر دانسته اند (علی پور و همکاران، ۲۰۲۰؛ به نقل از کریمی، یزدان بخش و کربلایی، ۱۴۰۰).

اضطراب^۲ یکی از علائم مشترک بین بیماران با اختلال های مزمن تنفسی از جمله کرونا می باشد که از طریق تضعیف سیستم ایمنی بدن بر سلامت^۳ و کیفیت زندگی^۴ تأثیر منفی می گذارد. همچنین حالتی روان شناختی است که هر انسانی در طول زندگی معمولاً آن را تجربه می کند؛ اما اگر از حد تعادل خارج شود به عنوان یک اختلال روانی^۵ شناخته می شود (کیور و کیور^۶، ۲۰۲۰). یافته ها نشان داده اند که ۱۵ درصد از بیماران مبتلا به کرونا ویروس دچار عوارض سلامتی جدی می شوند و در حدود ۵ تا ۱۰ درصد به دلیل جدی بودن علائم و خطر بالای مرگ و میر نیاز به مراقبت دارند (علی پور و همکاران، ۱۳۹۹).

از متغیرهای مرتبط با اضطراب کرونا روابط بین فردی و ادراک شایستگی است. از متغیرهایی که در دانشجویان دختر در دوران همه گیری کرونا به صورت پررنگ و واضح دیده می شود و می تواند به شدت تأثیرگذار باشد مشکلات بین فردی است. مشکلات بین

^۱. Corona Virus

^۲. anxiety

^۳. Health

^۴. Quality of life

^۵. Mental disorder

^۶. Cure & Cure

فردی مشکلاتی هستند که در رابطه با دیگران ایجاد می‌شوند. هر چه در حیطه روابط بین فردی مشکل بیشتری داشته باشیم و مهارت‌هایمان برای مقابله با این مسائل کمتر باشد، شانس زندگی بهتر و رضایت و سلامتی را از دست خواهیم داد (فتح و همکاران، ۲۰۱۳). همچنین متغیر ادراک شایستگی قضاوت کلی فرد و ارزش‌گذاری درباره خود است و به فرایند آگاهی فرد از ویژگی‌های شخصی، نوع روابط با دیگران و نظرش نسبت به ظرفیت و توانایی‌های او اشاره دارد (شهیم، ۲۰۰۴). ادراک شایستگی را به‌عنوان محرکی چندبعدی که افراد را در حوزه‌های فیزیکی، اجتماعی و شناختی هدایت می‌کند، توصیف نمود. بر اساس این دیدگاه ادراک شایستگی و لذت درونی که از موفقیت به دست می‌آید منجر به افزایش تلاش برای موفقیت می‌شود درحالی‌که ادراک عدم شایستگی و نارضایتی منجر به اضطراب و کاهش تلاش برای موفقیت می‌گردد (ردفیلد، ۲۰۰۸). شواهد موجود حاکی از آن است که تعامل با همسالان می‌تواند به‌عنوان عاملی بااهمیت در شبکه روابط اجتماعی فرد تلقی گردد اما در شکل‌گیری ادراکات نسبت به شایستگی و ارزشمندی خود، عوامل دیگر این شبکه از جمله روابط با والدین و سایر اعضا، تجارب قبلی و کنونی شخص نیز حائز اهمیت است (صفر حمیدی، ۱۳۹۵). علاوه بر این ویژگی‌های شناختی، بستر اجتماعی و فرهنگی نیز بر پیدایش و تحول ادراک‌های خود و عواطف همانند یا بر خواسته از آن تأثیرگذار است؛ بنابراین چنانکه یافته‌های پاره‌ای از پژوهش‌ها نشان داده است ادراک خود در مورد شایستگی، به‌ویژه شایستگی اجتماعی، می‌تواند کیفیت روابط بین فردی با همسالان را تحت تأثیر قرار دهد و از همین رو، می‌توان انتظار داشت که ادراک خود ضعیف منشأ احساس تنهایی و عدم پذیرفته شدن از سوی گروه همسالان باشد (جلالی، ۱۳۸۸). همچنین ادراک شایستگی موجب افزایش سازگاری فرد با شرایط متفاوت تنش‌زا می‌گردد (فرناندز و همکاران، ۲۰۰۹).

نجاری و همکاران (۱۴۰۰) در پژوهشی با عنوان اضطراب کرونا و ویروس در معلمان: نقش پیش‌بین بهزیستی روان‌شناختی و کیفیت زندگی به این نتیجه رسیدند که همبستگی معنی‌داری بین بهزیستی روان‌شناختی و کیفیت زندگی وجود دارد. همچنین همبستگی منفی معنی‌داری بین بهزیستی روان‌شناختی و کیفیت زندگی با اضطراب کرونا وجود دارد. ۴۷ درصد از واریانس اضطراب کرونا توسط بهزیستی روان‌شناختی و در مجموع ۵۲ درصد از واریانس اضطراب کرونا توسط بهزیستی روان‌شناختی و کیفیت زندگی تبیین می‌شود. رحمانی و همکاران (۱۳۹۹) در مطالعه‌ای تحت عنوان بررسی اضطراب ناشی از کرونا و ارتباط آن با فرسودگی شغلی در کارکنان بیمارستان: مطالعه مقطعی در جنوب شرق ایران به این نتیجه رسیدند که بین اضطراب ناشی از کرونا و فرسودگی شغلی، ارتباط معناداری وجود دارد. صادقی و همکاران (۱۳۹۹) در پژوهشی با عنوان پیش‌بینی اضطراب کرونا و تجربه انگ اجتماعی آن بر اساس ابعاد اعتیاد اینترنتی پس از موج اول اپیدمی در دانشجویان دریافتند که از ابعاد اعتیاد اینترنتی تأثیر بر عملکرد و فقدان کنترل قادر هستند تغییرات میزان اضطراب کرونا را پیش‌بینی کنند. همچنین ابعاد فقدان کنترل و بی‌توجهی به وظایف شغلی و تحصیلی و نمره کل اعتیاد اینترنتی قادر هستند تغییرات میزان استیگمای کرونا در دانشجویان را پس از موج اول اپیدمی کرونا پیش‌بینی نمایند. اعزازی بجنوردی و همکاران (۱۳۹۹) در پژوهشی با عنوان پیش‌بینی اضطراب کرونا بر اساس راهبردهای تنظیم شناختی هیجان، سرسختی سلامت و اضطراب مرگ در بیماران دیابتی دریافتند که راهبردهای مثبت تنظیم شناختی هیجان و سرسختی سلامت با اضطراب کرونا در بیماران دیابتی رابطه منفی و معنی‌دار و راهبردهای منفی تنظیم شناختی هیجان و اضطراب مرگ با اضطراب کرونا

آنان رابطه مثبت و معنی دار داشت. همچنین، راهبردهای تنظیم شناختی هیجان، سرسختی سلامت و اضطراب مرگ توانستند ۸/۳۸ درصد از تغییرات اضطراب کرونا در بیماران دیابتی را تبیین نمایند که سهم اضطراب مرگ بیشتر از سایر متغیرها بود. بنابراین وجود اضطراب کرونا می تواند بار روان شناختی زیادی را به دانشجویان و جامعه تحمیل کند و آسیب های جدی از خود به جای بگذارد. پس انجام پژوهش هایی در زمینه اضطراب کرونا و تأثیر آن بر ویژگی های جسمی و روانی افراد و همچنین ارائه راهکار مثبت جهت مقابله با آن ضروری به نظر می رسد. تاکنون مطالعه ای در داخل کشور به تبیین روابط بین اضطراب کرونا با روابط بین فردی و ادراک شایستگی در دانشجویان دختر نپرداخته است. لذا انجام این پژوهش می تواند دست آورده ای تلویحی مهمی به دنبال داشته باشد. در نهایت هدف از انجام پژوهش حاضر با توجه به مطالب ارائه شده در بالا پیش بینی اضطراب کرونا بر اساس روابط بین فردی و ادراک شایستگی بود.

روش پژوهش

روش پژوهش حاضر توصیفی از نوع همبستگی بود. جامعه آماری پژوهش شامل تمامی دانشجویان دختر دانشگاه آزاد اسلامی واحد علوم و تحقیقات تهران در سال تحصیلی ۱۴۰۰-۱۳۹۹ بود که تعداد ۱۰۰ نفر از طریق روش نمونه گیری در دسترس به عنوان نمونه مورد ارزیابی قرار گرفتند و به علت شرایط خاص جامعه آماری در دوره کرونا و محدودیت های اعمال شده پرسشنامه ها به صورت آنلاین از طریق شبکه های اجتماعی (واتساپ و تلگرام) توزیع شد. ملاک های ورود آزمودنی ها به پژوهش دانشجوی دانشگاه علوم و تحقیقات واحد تهران، جنسیت دختر، رضایت جهت شرکت در پژوهش و همچنین ملاک های خروج ناقص تکمیل شدن پرسشنامه های آنلاین، عدم رضایت فرد و مایل نبودن به همکاری در امر پژوهش بود. در نهایت این اطمینان به افراد داده شد که تمامی اطلاعات محرمانه هستند و برای امور پژوهشی مورداستفاده قرار خواهند گرفت؛ به منظور رعایت حریم خصوصی، از افراد خواسته شد از ذکر نام و نام خانوادگی در پرسش نامه ها خودداری نمایند. همچنین برای گردآوری داده ها از پرسش نامه های ذیل استفاده شد.

پرسشنامه اضطراب کرونا ویروس^۱: این ابزار جهت سنجش ویروس کرونا در کشور ایران توسط علی پور، قدمی، علی پور و عبدالله زاده (۱۳۹۸) طراحی شده است. این پرسشنامه دارای ۱۸ سؤال است و بر اساس طیف ۴ درجه ای لیکرت (هرگز=۰، گاهی اوقات=۱، بیشتر اوقات=۲ و همیشه=۳) نمره گذاری می شود. هرچقدر فرد نمرات بالاتری در این پرسشنامه کسب کند؛ نشان دهنده ی سطح بالاتری از اضطراب و بالعکس کسب نمرات پایین به معنای اضطراب کمتر در فرد می باشد. دامنه نمرات کسب شده توسط آزمودنی ها بین ۰ تا ۵۴ متغیر است. روایی سازه و محتوایی آن توسط سازندگان تأیید شده و پایایی از طریق روش آلفای کرونباخ ۰/۹۱ به دست آمده است (علی پور و همکاران، ۱۳۹۸). همچنین در پژوهش عینی، عبادی و هاشمی (۱۳۹۹) پایایی آزمون از طریق روش آلفای کرونباخ ۰/۹۳ گزارش شده است.

1. Corona Disease Anxiety Scale (CDAS)

پرسشنامه‌ی ادراک شایستگی هارتر^۱ (۱۹۸۲): هارتر در سال ۱۹۸۲ مقیاس ادراک شایستگی را تهیه کرد که به‌عنوان یک آزمون خود گزارشی سه حوزه ادراک شایستگی شناختی، شایستگی اجتماعی و شایستگی جسمانی را مورد ارزیابی قرار می‌دهد. ادراک شایستگی شناختی با تأکید بر عملکرد تحصیلی، ادراک شایستگی اجتماعی با تأکید بر ارتباط با همسالان و ادراک شایستگی جسمانی با تأکید بر ورزش‌ها و قیافه ظاهری طراحی شده است. این مقیاس دارای ۲۸ ماده است. ادراک شایستگی شناختی با ۱۵ ماده، ادراک شایستگی جسمانی با ۹ ماده و ادراک شایستگی اجتماعی با ۴ ماده موردسنجش قرار می‌گیرد. ادراک شایستگی کلی (خود ارزشمندی کلی) نیز حاصل جمع سه ادراک شناختی، اجتماعی و جسمانی است. نمره‌گذاری مقیاس بر مبنای لیبرت چهاردرجه‌ای صورت می‌گیرد. نمره یک کمترین شایستگی ادراک‌شده و نمره ۴ بیشترین شایستگی ادراک‌شده را در برمی‌گیرد. روایی مقیاس از طریق تحلیل عاملی منجر به استخراج سه عامل شناختی، اجتماعی، فیزیکی و کلی به ترتیب با بار عاملی ۰/۶۷، ۰/۶۱، ۰/۶۴ و ۰/۵۰ گردید. همچنین همبستگی درونی عوامل در دامنه ۰/۵۰ تا ۰/۲۶ گزارش شده است. ضرایب آلفای کرونباخ برای کل مقیاس ۰/۹۱ و برای عوامل شناختی، جسمانی و اجتماعی به ترتیب ۰/۸۹، ۰/۸۱ و ۰/۷۴ گزارش شده است (شهیم، ۲۰۰۴).

پرسشنامه روابط بین فردی^۲ (۱۹۹۶): یک ابزار خود گزارش دهی است که گویه‌های آن در رابطه با مشکلاتی است که افراد به‌طورمعمول در روابط بین فردی تجربه می‌کنند. این پرسشنامه در اصل ۳۲ سؤال دارد و شامل ۶ زیرمقیاس‌های می‌باشد که عبارت‌اند از: صراحت و مردم‌آمیزی، گشودگی، در نظر گرفتن دیگران، پرخاشگری، حمایتگری و مشارکت و وابستگی که سؤال‌های ۱، ۲، ۳، ۴، ۷، ۹ و ۱۱ عامل صراحت و مردم‌آمیزی، سؤال‌های ۱۰، ۱۷، ۲۴ و ۲۹ عامل گشودگی، ۱۸، ۲۵، ۲۶، ۳۱ و ۳۲ عامل در نظر گرفتن دیگران، سؤال‌های ۲۰، ۲۱، ۲۸ و ۳۰ عامل پرخاشگری، سؤال‌های ۵، ۸، ۱۲، ۱۳، ۱۴، ۱۵ و ۱۶ عامل حمایت‌گری و مشارکت، سؤال‌های ۶، ۱۹، ۲۲، ۲۳ و ۲۷ عامل وابستگی را می‌سنجد و به سؤالات بر روی یک مقیاس پنج‌درجه‌ای از صفر (به‌هیچ‌وجه) تا ۵ (به‌شدت) نمره‌گذاری می‌گردد (بارخام و همکاران، ۱۹۹۶). در ایران روایی و پایایی این پرسشنامه بر روی ۳۸۴ نفر از دانشجویان دختر دانشگاه شیراز توسط فتح و همکاران هنجاریابی شده است. آن‌ها پایایی این پرسشنامه را از طریق آلفای کرونباخ بررسی نمودند. ضریب آلفای کرونباخ برای ابعاد صراحت و مردم‌آمیزی ۰/۸۳، گشودگی ۰/۶۳، در نظر گرفتن دیگران ۰/۶۰، پرخاشگری ۰/۸۳، حمایتگری ۰/۷۱، مشارکت و وابستگی ۰/۶۳ و کل مقیاس ۰/۸۲ دست آمد (فتح و همکاران، ۲۰۱۳).

یافته‌ها

یافته‌های جمعیت شناختی مربوط به گروه نمونه نشان داد که ۴۴ نفر (۴۴ درصد) دارای مدرک کارشناسی، ۵۰ نفر (۵۰ درصد) دارای مدرک کارشناسی ارشد و ۶ نفر (۶ درصد) دارای مدرک دکترا بودند. همچنین میانگین و انحراف معیار سن برای دانشجویان دختر به ترتیب $26/71 \pm 4/65$ بود. پیش از تحلیل داده‌ها بررسی پیش‌فرض نرمال بودن بر اساس آزمون کلموگروف-اسمیرنوف بررسی شد و فرض نرمال بودن داده‌ها برقرار بود. در جدول شماره ۱ نتایج آزمون کلموگروف-اسمیرنوف، میانگین و انحراف معیار، کمترین نمره و بیشترین نمره مربوط به متغیرهای پژوهش ارائه شده است.

¹. Perceived competence Questionnaire

². Inventory of Interpersonal Problems Questionnaire

جدول ۱. آمار توصیفی مربوط به متغیرهای پژوهش و نتایج آزمون کلموگروف-اسمیرنوف

متغیر	تعداد	میانگین	انحراف معیار	کمینه	بیشینه	کلموگروف-اسمیرنوف (سطح معنی داری)
اضطراب کرونا	۱۰۰	۱۷/۵۳	۸/۴۵	۷	۲۹	۰/۲۰۰
روابط بین فردی	۱۰۰	۶۶/۵۳	۱۹/۰۱	۴۳	۸۷	۰/۰۸۲
ادراک شایستگی	۱۰۰	۴۳/۵۰	۲۱/۱۸	۳۸	۷۵	۰/۱۱۹

نتایج مندرج در جدول ۱ شاخص‌های توصیفی، نتایج آزمون کلموگروف-اسمیرنوف مربوط به متغیرهای پژوهش را نشان می‌دهد. با توجه به مقدار آزمون کلموگروف - اسمیرنوف برای همه متغیرها مقدار سطح معنی داری بزرگ‌تر از ۰/۰۵ است؛ بنابراین این مقدار به لحاظ آماری معنادار نمی‌باشد ($P > 0/05$) و هر سه توزیع نرمال هستند. همچنین نتایج میانگین و انحراف معیار، کمینه و بیشینه متغیرهای پژوهش ذکر شده است.

جدول ۲. ضرایب همبستگی پیرسون مربوط به متغیرهای تحقیق

متغیر	۱	۲	۳
۱. اضطراب کرونا	-		
۲. روابط بین فردی	* ۰/۳۶۴	-	
۳. ادراک شایستگی	* -۰/۵۲۸	* -۰/۳۷۷	-

* سطح معناداری برابر با ۰/۰۱

نتایج مندرج در جدول ۲ نشان می‌دهد که همبستگی مثبت معنی داری بین اضطراب کرونا و روابط بین فردی وجود دارد. همچنین همبستگی منفی معنی داری بین ادراک شایستگی و روابط بین فردی با اضطراب کرونا وجود دارد.

جدول ۳. ضرایب رگرسیون گام به گام اضطراب کرونا بر اساس ادراک شایستگی و روابط بین فردی

گام‌ها	متغیرهای پیش‌بین	B	Beta	ضریب t	R	R ²	P	دوربین واتسون
۱	ادراک شایستگی	۰/۱۸۲	-۰/۵۲۸	-۶/۱۶۱	۰/۵۲۸	۰/۲۷۹	۰/۰۰۰	
۲	روابط بین فردی	-۰/۰۷۸	-۰/۱۹۲	۲/۱۰۷	۰/۵۵۷	۰/۳۱۱	۰/۰۳۸	۱/۸۱۹

نتایج مندرج در جدول ۳ نشان می‌دهد که ادراک شایستگی و روابط بین فردی قادر به پیش‌بینی اضطراب کرونا در دانشجویان دختر هستند ($P < 0/01$). در مجموع ۳۱ درصد از واریانس اضطراب کرونا توسط ادراک شایستگی و روابط بین فردی تبیین می‌شود. همچنین باهدف تعیین تفاوت بین مقادیر واقعی و مقادیر پیش‌بین شده با مدل رگرسیون از آماره دوربین واتسون استفاده شد؛ که برابر با ۱/۸۱۹ بود که این مقدار در دامنه بین ۱/۵ تا ۲/۵ قرار دارد که نشان از مستقل بودن خطاها داشته است.

بحث و نتیجه‌گیری

پژوهش حاضر باهدف پیش‌بینی اضطراب کرونا بر اساس مشکلات بین فردی و ادراک شایستگی در دانشجویان دختر انجام گرفت. یافته نشان داد که بین مشکلات بین فردی و ادراک شایستگی رابطه منفی معنادار و بین مشکلات بین فردی با اضطراب کرونا رابطه

مثبت معنادار وجود دارد. یافته‌های این پژوهش با نتایج وو و مک کوگان^۱ (۲۰۲۰)، کریمی و همکاران (۱۴۰۰)، امیر صادقی و همکاران (۱۳۹۹)، سالاری و همکاران (۱۳۹۹)، اعزازی بجنوردی و همکاران (۱۳۹۹) همسو بود. در تبیین اولین یافته پژوهش مبنی بر پیش‌بینی اضطراب کرونا بر اساس ادراک شایستگی می‌توان گفت که ادراک شایستگی، لذت درونی است که از پیشرفت و موفقیت کسب می‌شود و خود منجر به افزایش تلاش برای پیشرفت و موفقیت می‌شود. درحالی‌که عدم ادراک شایستگی و نارضایتی منجر به اضطراب و عدم کوشش برای موفقیت می‌گردد. درواقع ادراک شایستگی به فرایند آگاه شدن فرد از ویژگی‌های خویش، نوع روابط با دیگران، بازخورد نسبت به رویدادها، ظرفیت‌ها و توانایی‌های خود اشاره دارد و بر حوزه‌های مختلف شناختی، جسمانی و اجتماعی متمرکز است. شایستگی تحصیلی منعکس‌کننده‌ی ادراک دانش آموزان از توانایی‌ها و مهارت‌های تحصیلی خود است. شواهد موجود حاکی از آن است که تعامل با همسالان می‌تواند به‌عنوان عاملی بااهمیت در شبکه روابط اجتماعی فرد تلقی گردد اما در شکل‌گیری ادراکات نسبت به شایستگی و ارزشمندی خود، عوامل دیگر این شبکه از جمله روابط با والدین و سایر اعضا، تجارب قبلی و کنونی شخص نیز حائز اهمیت است (صفر حمیدی، ۱۳۹۵). علاوه بر این ویژگی‌های شناختی، بستر اجتماعی و فرهنگی نیز بر پیدایش و تحول ادراک‌های خود و عواطف همانند یا برخاسته از آن تأثیرگذار است؛ بنابراین چنانکه یافته‌های پاره‌ای از پژوهش‌ها نشان داده است ادراک خود در مورد شایستگی، به‌ویژه شایستگی اجتماعی، می‌تواند کیفیت روابط بین فردی با همسالان را تحت تأثیر قرار دهد و از همین رو، می‌توان انتظار داشت که ادراک خود ضعیف منشأ احساس تنهایی و عدم پذیرفته شدن از سوی گروه همسالان باشد (جلالی، ۱۳۸۸). پس افراد با ادراک شایستگی بالا معمولاً میزان اضطراب پایین‌تری را تجربه می‌کنند و عدم ادراک شایستگی خود باعث ضعف در سازگاری و بالا رفتن اضطراب می‌شود.

در تبیین یافته بعدی مبنی بر پیش‌بینی اضطراب کرونا بر اساس مشکلات بین فردی نیز می‌توان اظهار داشت که مشکلات بین فردی موضوعی است که در ارتباط با دیگران شکل می‌گیرد و بروز پیدا می‌کند. مشکلات بین فردی به دلیل به‌کارگیری راهکارهای مقابله‌ای ناکارآمد به وجود می‌آیند. راهکارهای مقابله‌ای ناکارآمد را می‌توان این‌گونه تعریف کرد: روش‌های ناموثر و عادت گونه‌ای که اشخاص در برخورد با تنش‌ها و مشکلات بین فردی به کار می‌برند. در این حین افرادی که در برقراری ارتباط با دیگران مشکل دارند معمولاً از روش‌های ناکارآمد تعامل استفاده کرده و همین سبب دوری آن‌ها از اجتماعی و نوعی درون‌گزینی می‌شود که فرد در این حالات میزان بالایی از اضطراب را تحمل می‌کند. بدون تردید اضطراب یکی از ویژگی‌های افراد دارای ناتوانی در برقراری ارتباط یا مشکلات بین فردی است. پس هرچقدر فرد میزان اضطراب بالاتری داشته باشد به همان نسبت مشکلات بیشتری را تجربه می‌کند و بالعکس میزان پایین اضطراب باعث بهبود روابط و برقراری آن می‌شود.

درنهایت می‌توان اظهار داشت؛ با توجه به روابط میان متغیرها با اضطراب کرونا می‌توان برنامه‌هایی جهت مداخله کاهش اضطراب کرونا از طریق برگزاری جلسات مشاوره برای دانشجویان دختر اجرا کرد. پیشنهاد می‌شود در پژوهش‌های جداگانه‌ای، دیگر متغیرهای روان‌شناختی را با اضطراب کرونا در دانشجویان هر دو جنس موردسنجش قرارداد و نتایج حاصل از آن را در مقایسه با

1. Wu & McGoogan

یافته‌های این پژوهش قرارداد تا تعمیم‌پذیری با احتیاط صورت گیرد. همچنین این مطالعه در جمعیت‌های مختلف آماری مورد بررسی قرار گیرد تا تعمیم‌پذیری نتایج با اطمینان بیشتری صورت گیرد.

منابع

- اعزازی بجنوردی، المیرا؛ قدم پور، سمانه؛ مرادی شکیب، آمنه و غضبان زاده، رضیه. (۱۳۹۹). پیش‌بینی اضطراب کرونا بر اساس راهبردهای تنظیم شناختی هیجان، سرسختی سلامت و اضطراب مرگ در بیماران دیابتی. روان پرستاری. ۸ (۲)، ۳۴-۴۴.
- رحمانی، رامین؛ سرگزی، ونوس، شیرزایی جلالی، مهدی و بابامیری، محمد. (۱۳۹۹). بررسی اضطراب ناشی از کرونا و ارتباط آن با فرسودگی شغلی در کارکنان بیمارستان: مطالعه مقطعی در جنوب شرق ایران. ۷ (۴)، ۶۱-۶۹.
- سالاری، محبوبه؛ پیکرایی، سعدی؛ شریف زاده نعمت آباد، محمد امین؛ عالی زاده، نرگس و محسنی، فاطمه. (۱۳۹۹). پیش‌بینی اضطراب کرونا ویروس بر اساس تحمل پریشانی و تنظیم شناختی هیجان در زنان شاغل. فصلنامه خانواده درمانی کاربردی، ۱ (۴)، ۳۸-۵۲.
- صادقی، سولماز؛ شریفی رهنمو، سعید؛ فتحی، ایت اله و محمدی، شروین. (۱۳۹۹). پیش‌بینی اضطراب کرونا و تجربه انگ اجتماعی آن بر اساس ابعاد اعتیاد اینترنتی پس از موج اول اپیدمی در دانشجویان. پژوهش سلامت، ۵ (۴)، ۲۶۸-۲۷۸.
- صفار حمیدی، الناز. (۱۳۹۵). اثربخشی آموزش مثبت اندیشی بر ادراک شایستگی و مهارت‌های اجتماعی کودکان بدسرپرست و بی سرپرست شهر رشت. پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه الزهراء، دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی.
- عزیزی، سمانه و بشرپور، سجاد. (۱۳۹۹). نقش نشخوار فکری، تنظیم هیجان و واکنش‌پذیری به استرس در پیش‌بینی اضطراب ویروس کرونا در پرستاران. فصلنامه مدیریت پرستاری، ۹ (۳)، ۸-۱۸.
- علی پور، احمد؛ قدمی، ابوالفضل؛ علی پور، زهرا و عبدالله زاده، حسن. (۱۳۹۸). اعتباریابی مقدماتی مقیاس اضطراب بیماری کرونا (CDAS) در نمونه ایرانی. فصلنامه علمی-پژوهشی روانشناسی سلامت، ۸ (۳۲)، ۱۶۳-۱۷۵.
- عینی، ساناز؛ عبادی، متینه و هاشمی، زهره. (۱۳۹۹). اضطراب کرونا در پرستاران: نقش پیش‌بین حمایت اجتماعی ادراک‌شده و حس انسجام. مجله روانپزشکی و روانشناسی بالینی ایران، ۲۶ (۳)، ۳۲۰-۳۳۱.
- کریمی، پروانه؛ یزدان بخش، کامران و کربلایی، محبوبه. (۱۴۰۰). پیش‌بینی اضطراب کرونا براساس کیفیت خواب: تحلیل نقش تعدیل‌کنندگی جنسیت. مجله روانشناسی بالینی، ۱۳ (۲)، ۱۵-۲۲.
- Barkham, M., Hardy, G.E., Startup, M. (1996). The IIP-32: A short version of the inventory of inter - personal problems. *Clinical Psychology*, 35(1), 21-35.
- Fath, N., Fallah, P., Rasoulzadeh, K., Rahimi, CH. (2013). Validity and Reliability of Interpersonal Problems Questionnaire (IIP-32). *Journal of Clinical Psychology*, 5(3), 69-80.
- Fernandez-Castro, J., Rovira, T., Doval, E. & Edo, S. (2009). Optimism and perceived competence: The same or different constructs? *Elsevier. Personality and Individual Differences*, 46, 735-740.
- Redfield, J. L. (2008). The influence of an educational coaching model on children's perceived competence and self esteem. Doctoral Dissertation, Capella University.
- Shahim, S. (2004). Self perception of competence in Iranian children. *Psychological Reports*, 94, 872-876.
- Walker, K.W. & Pearce, M. (2014). Student engagement in one-shot library instruction. *Journal Academic Library*, 40(3-4), 281-90.
- Wu, Z., McGoogan, J. M. (2020). Characteristics of and Important Lessons from the Coronavirus Disease 2019 (COVID-19) Outbreak in China: Summary of a Report of 72 314 Cases from the Chinese Center for Disease Control and Prevention external icon. *JAMA*. Published online: February 24.
- You, S., Dang, M, & Lim, S, A. (2016). Effects of student perceptions of teachers' motivational behavior on reading, English, and mathematics achievement: The mediating role of domain specific self-efficacy and intrinsic motivation. *Child & Youth Care Forum*, 45(2), 221-240.